

Makale Türü	Eylül 2022	Cilt	Sayı
Araştırma Makalesi	Başvuru Tarihi: 15.09.2022 Kabul Tarihi: 20.09.2022	2	2

GEÇİCİ KORUMA ALTINDAKİ SURIYELİLERİN AİLE İÇİ SORUNLARININ İNCELENMESİ: KOCAELİ ÖRNEĞİ*

Birkan DOĞAN*

Hasan H. TAYLAN**

Öz

Suriye’de yaşanan iç savaş sebebiyle zorunlu olarak ülkelerinden göç ederek Türkiye’de yaşamak durumunda kalan Suriyeli göçmen aileler, önemli bir dezavantajlı kesimi oluşturmaktadırlar. Suriyeli göçmen aileler; entegrasyon süreçleri boyunca sosyal, ekonomik, sağlık, eğitim, istihdam, sosyal hizmetlere erişim ve dışlanma gibi pek çok sorunla karşı karşıya kalmaktadırlar. Şüphesiz bu sorunların en önemlilerinden biri de Suriyeli bireylerin karşılaştıkları aile içi sorunlardır. Bu araştırma, Kocaeli ilinde yaşayan geçici koruma statüsüne sahip Suriyeli ailelerin Türkiye’de yaşamış oldukları aile içi sorunlarının ve ilişkilerinin ortaya koyulması amaçlanmıştır. Araştırma, Kocaeli ilinde ikamet eden ve Türk Kızılay Kocaeli Toplum Merkezi faydalanıcısı olan yaklaşık 2000 Suriyeli aile evreninden rassal yöntemle seçilen 200 Suriyeli aile örneğinde gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak yüz yüze görüşmeye dayalı anket (survey) çalışması uygulanmıştır. Elde edilen veriler neticesinde; Suriyeli ailelerin entegrasyon süreçleri boyunca Kocaeli’nde en çok karşılaştıkları aile içi sorunlar; ekonomik kaynaklı tartışmalar ve ekonomik yoksun bırakılma durumları, geçimsizlik/tartışma (akraba/arkadaş çevresi, ev içi sorumluluklar vs.), sözel-psikolojik şiddet (tenkit edilme, kısıtlayıcı ölçüde kıskanma vs.) ve aile içi iletişim sorunları şeklinde sıralanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Göç, Geçici Koruma Altındaki Suriyeliler, Aile İçi Sorunlar

INVESTIGATION OF DOMESTIC PROBLEMS OF SYRIANS UNDER TEMPORARY PROTECTION: THE CASE OF KOCAELİ

Abstract

Syrian immigrant families, who were forced to migrate to Turkey due to the civil war in Syria, constitute a significant disadvantaged group. During their integration process, they face many problems such as social, economic, health, educational, employment, access to social services and exclusion. Undoubtedly, one of the most important problems is the family problems faced by Syrian individuals. The aim of this research is to reveal the family problems and relationships of Syrian families with temporary protection status living in Kocaeli province in Turkey. The research was carried out on a sample of 200 Syrian families randomly selected from the population of approximately 2000 Syrian families residing in Kocaeli and beneficiaries of the Turkish Red Crescent Kocaeli Community Center. A survey based on face-to-face interviews was used as a data collection tool. As a result of the obtained data, the most common domestic problems faced by Syrian families in Kocaeli during their integration process are; economic arguments and economic deprivation, conflict/argument (relative/friend circle, domestic responsibilities, etc.), verbal-psychological violence (criticism, restrictive jealousy, etc.), and family communication problems.

Keywords: International Migration, Syrians Under Temporary Protection, Family Problems

* Bu çalışma, Birkan DOĞAN’ın Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmet Ana Bilim Dalında “Geçici Koruma Altındaki Suriyelilerin Aile İçi Sorunlarının Çözümünde Türk Kızılay Toplum Merkezlerinin Rolü: Kocaeli Örneği” adlı yayınlanmamış yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, birkan.dogan@kizilay.org.tr, 0000-0002-4242-0447

** Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi, htaylan@sakarya.edu.tr, 0000-0002-3968-7546

GİRİŞ

Tarihsel süreç içerisinde insanlar, sosyal ve ekonomik problemler, politik nedenler, savaşlar, iç karışıklıklar, doğal afetler ve ayrımcılığa maruz kalma gibi çeşitli sebeplerle göç etmek durumunda kalmışlardır. Göç olgusunu ortaya çıkaran olaylar zaman içerisinde değişime uğramış olsa da günümüz dünyasında da göç olgusu varlığını sürdürmektedir. Yalçın (2004: 13) göç tanımında, göçün farklı nedenlerle (sosyo-ekonomik, siyasi, kişisel vb.) ortaya çıktığını, fiziki olarak yer değişikliğinin devamlı veya geçici şekilde olabileceğini, toplumsal ve coğrafi olarak farklı sonuçları olan “yer değişimi” olarak ifade etmiştir. Göç olgusunun farklı türleri (iç, dış, gönüllü, zorunlu vb.) bulunsa da geçmişten günümüze göçlerin büyük çoğunluğu zorunlu dış göçler şeklinde gerçekleşmiştir. Ülkelerde yaşanan iç karışıklıklar, ayrımcı uygulamalar, ekonomik sorunlar, siyasi ve politik gelişmeler, dini inanış ve kültürel vb. nedenlerle insanlar buldukları yaşam alanlarını kendi iradeleri dışında terk ederek farklı ülkelere/bölgelere zorunlu olarak göç etmek durumunda kalmaktadırlar. Bunun sonucunda da milyonlarca insan çeşitli sebeplerle mağdur olmaktadır (Deniz, 2009: 15-16). Göçmenlerin zorunlu olarak yaşam alanlarını terk etmelerinin en önemli sebebi daha iyi ve sürdürülebilir yaşam koşullarını arzulamalarından kaynaklanmaktadır.

Yaşanılan göç neticesinde insanlar yeni yerleşim bölgelerinde çeşitli sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Göç eden bireyler ile göç edilen ülkelerdeki bireylerin toplumsal yapılarının farklı olması, kültürel değişkenler, farklı yaşam biçimleri ve hayat tarzları bu sorun alanlarını genişletmekte ve sosyal entegrasyon sürecini zorlaştırmaktadır. Keleş (2004), göç sonucunda insanların eski kültürel alışkanlıklarını terk etme veya sürdürme eğilimlerinin olabildiğini, bu durumun toplumsal yapı içerisinde çeşitli kültürel çatışma veya kültürel şok durumuna sebebiyet verdiğini belirtmiştir. Bununla birlikte yaşanan göç durumu sonucunda göç eden bireyler; barınma, istihdam, ekonomik sorunlar, ulaşım, sağlık, eğitim ve diğer sosyal hizmetlere ulaşım noktasında önemli problemlerle karşılaştıkları bilinmektedir.

Türkiye, bulunmuş olduğu coğrafi konumu sebebiyle Asya ve Avrupa ülkeleri arasında bir geçiş noktası üzerinde yer almaktadır. Bu konumu itibarıyla Türkiye, özellikle son dönemlerde Ortadoğu arenasında yaşanan iç karışıklıklar, savaşlar ve siyasi istikrarsızlıklar sebebiyle komşu ülkelere yoğun göçe maruz kalmaktadır. Son yıllardaki Türkiye'nin göç karakterine, transit özelliğine, hedef ülke olma özelliği eklenmiştir. Bu açıdan Türkiye'de düzenli göç kadar düzensiz göçte de artış eğilimi olduğu görülmektedir (Sağiroğlu, Ünsal ve Özenci, 2022: 1). Başta Suriye, Irak ve Afganistan gibi çeşitli ülkelerde son dönemlerde yaşanan iç savaşlar sebebiyle yoğun göç alan Türkiye, ciddi bir göçmen nüfusa ev sahipliği yapmaya başlamıştır. Bu durum ülke içinde yeni yasal düzenlemelerin ve sosyal politikaların geliştirilmesi ihtiyacını doğurmuştur.

Türkiye, ilk olarak 2011 baharında Suriye'deki kargaşadan (savaş) kaçarak göçen binlerce Suriye vatandaşına kapılarını açmış ve geçici koruma altına almıştır (Taylan, 2018: 530). Özellikle Suriye'de başlayan iç savaşla birlikte ülkemize 3.5 milyonun üzerinde Suriyeli nüfusun göç etmesiyle birlikte bu kişilerin hukuki statülerinin belirlenmesi amacıyla birtakım yeni düzenlemeler için adımlar atılmıştır. Bu kapsamda 2014 yılında Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ile ülkemizde yaşamlarını idame ettiren Suriyeli bireylere “Geçici Koruma” statüsü verilmiştir. 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma

Kanununun 91 inci maddesine dayanılarak hazırlanan Geçici Koruma Yönetmeliği kapsamında; “Ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen yabancılara sağlanabilecek geçici korumayla ilgili tüm iş ve işlemlere ilişkin usul ve esasların Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenmesi hükme bağlanmıştır” (<https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma-kanunu-ve-yonetmeliği>). 6203 no’lu geçici koruma yönetmeliği çerçevesinde verilen bu statü ile Suriyeli bireyler gerekli sosyal haklardan faydalanabilmeleri ve temel ihtiyaçlarını giderebilmeleri sağlanmıştır. Geçici korumanın üç önemli unsuru: “Güvenli topraklara erişime izin verilmesi, geri gönderme yasağının uygulanması, temel ve acil insani ihtiyaçların karşılanması” (Adıgüzel, 2018: 16) olarak belirtilmiştir.

2022 yılı Eylül ayı itibariyle ülkemizde 3.656.157 Geçici koruma altında Suriyeli vardır. En çok Geçici koruma altında Suriyeli barındıran ilk üç il, İstanbul, Gaziantep ve Şanlıurfa’dır. Kocaeli ilinde ise 56.698 Geçici koruma altında Suriyeli bulunmaktadır (<https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638>).

2011 yılında Suriye iç savaşının başladığı ilk yıllarda insanlar, hayatta kalabilmek adına sınır bölgelerdeki ülkelere göç ederek hayata tutunmaya çalışmışlardır. Suriye’deki savaş yalnızca Suriye’yi değil başka ülkeleri de ekonomik ve sosyal açıdan etkilemektedir. Savaşın getirdiği olumsuz hayat şartları, hayatta kalma endişesi vb. sebeplerle birçok aile göç etmek durumunda kalmıştır (Uzun ve Bütün, 2016: 1). Ülkemiz de savaşın ilk yıllarında bu durumun geçici bir durum olduğunu düşünerek sınıra yakın bölgelerde geçici kamp ve yaşam alanları kurmuştur. İnsanların beslenme, barınma ve diğer ihtiyaçlarını bu kamp alanlarında karşılamaya çalışmıştır. Ancak zamanla savaşın uzaması, bakım giderlerinin ağırlaşması, kamp alanlarında yaşam şartlarının yetersiz /kısıtlı olması ve savaşın ne zaman sonlanacağını öngörülemezliğe başlamasıyla birlikte kamplar yavaş yavaş kapatılmaya başlanmış ve kamplarda yaşayan insanlar şehirlerde yaşamaya başlamışlardır. Eğitim, sağlık, barınma, istihdam ve diğer sosyo-ekonomik imkânların daha kolay ulaşılabilir olduğu büyükşehirler, Suriyeli bireyler tarafından daha çok tercih edilerek buralarda ikamet etmeye başlamışlardır.

Suriyeli bireyler kamp hayatları sonrasında şehirlerde yaşamaya başlamalarıyla birlikte çeşitli sorunlarla karşılaşmaya başlamışlardır. Özellikle sosyal hayata katılım ve yerel halka uyum sağlama noktasında sorun yaşamışlardır. Kültürel yapının ve yaşayış biçiminin farklılar taşıması buradaki en önemli etken olmuştur. Bununla birlikte Türkiye’de yabancı göçmen nüfus sayısının hızla artması yabancı karşıtlığı sorununu da ortaya çıkarmıştır. Altuntaş (2020), toplumsal yapı içerisinde Suriyeli aileler; beslenme ve barınma problemi, eğitim ve sağlık haklarından yararlanma, sosyal hizmetlere ulaşım, kayıt sorunları, ayrımcılığa maruz kalma, istihdam ve diğer ekonomik kaynaklı sorunlar, karşılaşılan önemli sorun alanlarını oluşturmaktadırlar. Suriyelilerin sosyal hayat içerisinde karşılaştıkları bu problemlerin artarak devam etmesi aile içi sorunları da tetiklemeye başlamıştır

Aile kavramının evrensel bir tanımının yapılabilmesi güçtür. Çünkü kültürel öğelere, toplumsal yapılara, aileye bakış açılara ve konusuna göre farklı tanımlamalar yapılabilmektedir. Ancak sosyal hayat içerisinde evrensel bir aile kurumunun varlığı bulunmaktadır (Taylan, 2003: 4). En genel tanımıyla aile; insan neslinin devamlılığının

sağlandığı, aile bireyleri arasında güvenilir ilişkilerin kurulduğu, içinde bulunulan toplumsal değerlerin sonraki nesillere aktarıldığı, toplumsal hayata katılım sürecinin temellerinin atıldığı toplumsal bir kurumdur (Ozankaya, 1979: 233; Sayın, 1990: 2). Buradan da hareketle aile olgusu toplumlara göre farklılıklar taşısa da toplumsal hayatın korunması ve devamlılığının sağlanması noktasında aile, toplumsal yapının vazgeçilmez yapı taşları arasında yer almaktadır.

Toplumsal yapının önemli yapı taşlarından biri olan aile kurumunun yerine getirmesi gereken işlevleri de bulunmaktadır. Bu işlevler toplumsal ve kültürel öğelere göre değişkenlik gösterse de temel de aile kurumundan beklenen birtakım genel işlevler bulunmaktadır. Bunlar genel olarak; üreme işlevinin yerine getirilerek neslin devamlılığının sağlanması, çocukların ve diğer aile üyelerinin gelişimlerinin/yetiştirilmelerinin sağlanması, çocukların benliklerinin oluşturulması, aile üyeleri arasında sosyo-kültürel uyumun sağlanması ve kültürel öğelerin sonraki nesle aktarılması, aile içi güvenin kurulması ve ekonomik yeterliliklerin sağlanması gibi toplumların aile kurumundan beklediği pek çok genel geçer işlev bulunmaktadır (Nirun, 1994: 150).

Toplumsal yapı içerisinde aile kurumu, toplum içerisinde yaşanan siyasi ve politik gelişmeler, sosyal ve ekonomik değişimler, kültürel ve dini olarak yaşanan gelişmelerden doğrudan etkilenebilen bir yapıya sahiptir (Yavuzer ve İşmen Gazioğlu, 2015: 12). Yaşanan bu gelişmelere uyum sağlama veya sağlayamama durumuna göre aile içinde birtakım sorun alanları oluşmaktadır. Buradan da hareketle toplumsal yapı içerisinde yaşanan değişimler aile kurumunu pozitif veya negatif yönlü olarak etkilediğini söyleyebiliriz. Çalışmanın konusu olan Suriyeli aileler perspektifinde bu durumu düşünecek olursak; ülkeleri içinde yaşanan olumsuz siyasi ve politik durumlar neticesinde zorunlu olarak yaşam alanları terk etmek, farklı kültürel öğelere ve yaşayış biçimine sahip bireylerle yaşamak durumunda kalmışlardır. Bu durum neticesinde bu yeni yaşam tarzına uyum sağlayamayan aileler, aile içinde huzursuzluğa ve çeşitli pek çok soruna neden olduğunu söyleyebiliriz. Bu problemler neticesinde kimi aileler aile birlikteliğini zorunlu olarak da olsa devam ettirmişlerdir kimileri ise aile birlikteliklerine son vermek durumunda kalmışlardır.

Aile içi sorunlar genel hatlarıyla; ebeveynler-ebeveyn çocuk-diğer aile üyeleri arasında yaşanan iletişim sorunları, boşanma, aile içi şiddet, ihmal ve istismar durumları, sosyal ve ekonomik kaynaklı problemlerden oluşmaktadır (Barış ve Taylan, 2020: 18). Diğer bir tanıma göre ise aile içi sorunlar; aile içinde yaşanan zararlı madde kullanımı (alkol, uyuşturucu v.b.), ölüm, boşanma, yoksulluk, şiddet, aldatma ve sadakatsizlik, hastalık vb. durumlar aile içinde yaşanan sorun alanlarını oluşturmaktadır. Thorman ise aile içi sorunları; ebeveynler arasında yaşanan evlilik sorunları, ebeveynler ile çocuklar arasında yaşanan sorunlar, aile fertlerinin kişisel sorunları, ailenin kontrolünde olmayan ancak aileyi etkileyen (istihdam, beslenme ve barınma, sosyal hizmetlerde yaşanan olumsuzluklar vb.) sorun alanları olarak sınıflandırmıştır (akt. Zastrow ve Kirst-Ashman, 2015: 203-206). Tanımlamalardan da yola çıkılarak aile kurumu, toplumsal yapı içerisinde karşılaşmış oldukları zorluklara ve güçlüklerle göre farklı aile içi sorunlarıyla karşılaşabilmektedirler. Bu sorun alanları toplumsal yapıya, kültürel öğelere, toplum içi dinamiklere ve aile içi ilişkilere göre değişkenlik gösterebilmektedir. Bulut (1993: 20-21),

aileyi canlı bir yapı/sistem olarak düşündüğümüzde aile içinde yaşanan herhangi bir olumsuz durum tüm aile fertlerini ve çevredeki diğer sistemleri etkileyebilmektedir.

Ülkemizde yaşamlarını idame ettirmeye çalışan 3.5 milyonun üzerindeki geçici koruma altındaki Suriyeli, zorunlu göçün de etkisiyle toplumumuzda önemli bir dezavantajlı kitle oluşturmaya başlamıştır. Özellikle son dönemde artan yabancı karşıtlığı sorunuyla birlikte Suriyeli ailelerin yaşamış oldukları problemler, incelenmesi ve çözümlenmesi gereken önemli bir sorun alanını oluşturmaya başlamıştır. Bu çalışmada, Suriyeli ailelerin aile içinde yaşamış oldukları sorun alanlarının tespit edilerek ortaya konulması, bu sorun alanlarına karşı politika geliştiricilere sosyal hizmet ve bu alanda hizmet sağlayan sivil toplum kuruluşları (Türk Kızılay, Mülteciler Derneği, IHH, IOM, ASAM, GOAL v.b.) perspektifinde çözüm önerilerinin getirilmesi amaçlanmaktadır. Bunun neticesinde de Suriyeli ailelerin sosyal uyum ve entegrasyon süreçlerine, aile içinde yaşamış oldukları sorun alanlarına farkındalığın arttırılarak aile içi ilişkilerine pozitif katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Geçici Koruma Statüsü altında yaşayan Suriyeli ailelerin, göç sonrasında Türkiye’de yaşamış oldukları aile içi sorunlarını ve ilişkilerini ortaya koyabilmek amacıyla, Kocaeli ilinde yaşayan ve Türk Kızılay Kocaeli Toplum Merkezi faydalanıcısı olan yaklaşık 200 aile ile Mart 2022’de yüz yüze görüşmeye dayalı anket (survey) çalışması ile yürütülen betimleyici nicel bu araştırmada elde edilen bulgular betimleyici istatistiklerle analiz edilmiştir.

2.2. Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi: Kocaeli ilinde ikamet eden Geçici Koruma Statüsüne sahip Suriyeli ailelerin entegrasyon süreci boyunca karşılaştıkları aile içi sorunlar nelerdir?

2.3. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, Geçici Koruma Statüsüne sahip, Kocaeli ilinde ikamet eden ve Türk Kızılay Kocaeli Toplum Merkezi faydalanıcısı olan yaklaşık 2000 Suriyeli aileden oluşmaktadır. Bu evren içerisinde rassal yöntemle seçilen 200 aile bu araştırmanın örneklemi oluşturmaktadır. Görüşmeler, örneklem içerisinde yer alan 200 ailenin ebeveynleri (anne veya baba) ile yapılmış olup katılımcıların %57’si (114 kişi) kadın, %43’ü (86 kişi) ise erkek ebeveynlerden oluşmaktadır. Katılım sağlayan aile fertlerinin eşiyile evli ve birlikte yaşama şartı aranmamış olup katılımcılar arasında dul, boşanmış ve evli ama ayrı yaşayan kişiler de bulunmaktadır.

2.4. Veri Toplama Aracı ve Analizi

Araştırmada kullanılan veri toplama aracı aile içi sorunları ve ilişkileri tespit etmeye yönelik anket formudur. Geliştirilen anket formu; aile yapısını ve sosyo-demografik özellikleri ölçmeye yönelik 14 soru, aile içi ilişkileri ve evlilik kurumuna bakış açılarını ölçmeye yönelik 8 soru, eşlerin kendi aralarında ve aile içinde yaşanan sorunları tespit etmeye yönelik 23 soru ve kişisel bilgileri tespit etmeye yönelik olarak 5 sorudan

oluşmaktadır. Yapılan görüşmeler Arapça tercüman eşliğinde gerçekleşmiş olup elde edilen veriler betimleyici istatistiklerle analiz edilmiştir.

3.BULGULAR

3.1. Genel Özellikler

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Değişken	Gruplar	n	%
Cinsiyet	Kadın	114	57,0
	Erkek	86	43,0
Medeni Durum	Evli - Birlikte Yaşıyor	106	53,0
	Evli - Ayrı Yaşıyor	35	17,5
	Boşanmış	31	15,5
	Eşi Vefat Eden	20	10,0
	Diğer	8	4,0
Yaş	18-24 Yaş	24	12,0
	25-34 Yaş	114	57,0
	35-44 Yaş	55	27,5
	45 Yaş Ve Üstü	7	3,5
Eğitim Durumu	Okur-Yazar	8	4,0
	İlkokul	68	34,0
	Ortaokul	73	36,5
	Lise	41	20,5
	Üniversite	10	5,0
Aylık Gelir	0-1000 TL	24	12,0
	1001-2000 TL	70	35,0
	2001-3000 TL	35	17,5
	3001-4250 TL	54	27,0

Araştırmaya katılım sağlayan bireylerin 114'ü (%57,0) kadın katılımcılardan oluşurken 86'sı (%43,0) erkek katılımcılardan oluşmaktadır. Katılım sağlayan bireylerin cinsiyet denge durumunun dengeli bir görünüm sağladığı görülmüştür. Katılımcıların; 106'sının (%53,0) evli ve birlikte yaşadıkları, 35'inin (%17,5) evli ancak ayrı yaşadıkları, 31'inin (%15,5) boşanmış oldukları, 20'sinin (%10,0) eşlerinin vefat ettiği ve 8'inin (%4,0) ise diğer bir medeni duruma sahip olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların yaş durumları incelendiğinde 24 (%12,0) katılımcının 18-24 yaş aralığında olduğu, 114 (%57,0) katılımcının 25-34 yaş aralığında oldukları, 55 (%27,5) katılımcının 35-44 yaş aralığında oldukları, 7 (%3,5) katılımcının ise 45 yaş ve üstü oldukları görülmüştür. Genel olarak katılımcıların genç ve orta yetişkin yaş grubunda oldukları tespit edilmiştir. Katılımcıların eğitim durumları incelendiği zaman 8 (%4,0) katılımcının okur-yazar olduğu, 68 (34,0) katılımcının ilkökul mezunu olduğu, 73 (%36,5) katılımcının ortaokul mezunu olduğu, 41

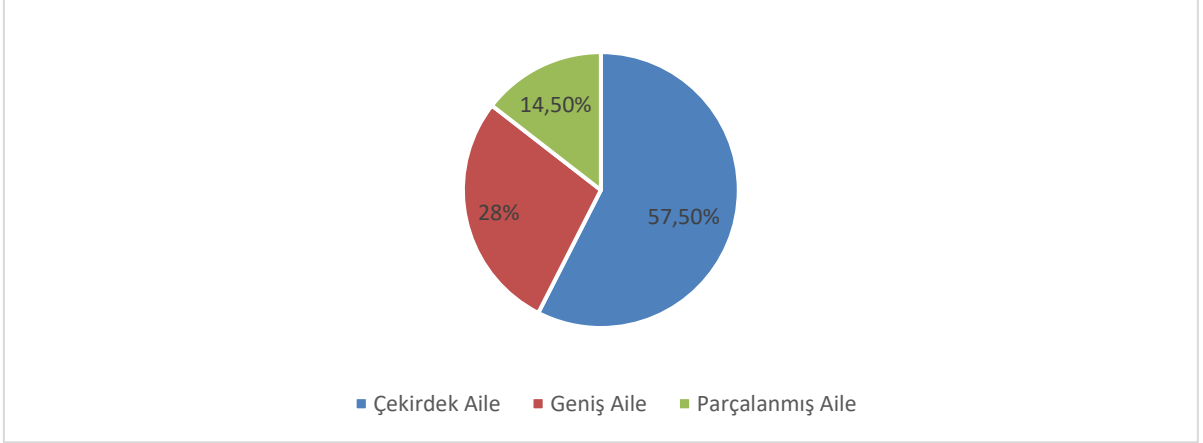
(%20,5) katılımcının lise mezunu ve 10 (%5,0) katılımcının ise üniversite mezunu olduğu tespit edilmiştir. Son olarak katılımcıların ekonomik gelir düzeyleri incelendiği zaman 24 (12,0) katılımcının 0-1000TL, 70 (%35,0) katılımcının 1001-2000 TL, 35 (%17,5) katılımcının 2000-3000 ve 54 (%27,0) katılımcının ise 3001-4250 TL arası gelire sahip olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların ekonomik gelir seviyelerinin genel olarak asgari standartların altında kaldığı ve büyük çoğunluğun asgari ücret veya asgari ücrete yakın seviyelerde gelire sahip oldukları tespit edilmiştir.

3.2. Aile Durumu

Tablo 2. Ailede Otorite

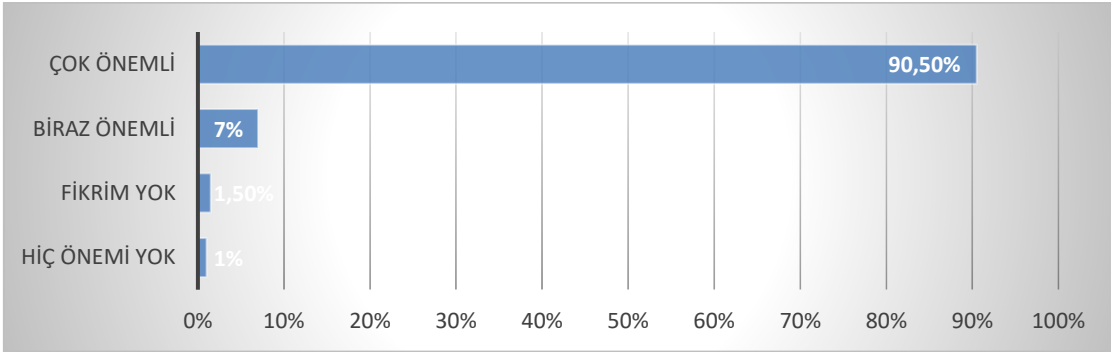
Değişken	Gruplar	n	%
Ailede En Çok Kimin Sözü Geçer	Erkek	91	45,5
	Kadın	21	10,5
	Eşler Birlikte	60	30,0
	Aile Büyükleri	13	6,5
	Tüm Aile Hep Birlikte	15	7,5
Aile İçi Sorunlar Kim Tarafından Çözülür	Erkek	33	16,5
	Kadın	44	22,0
	Bazen Erkek Bazen Kadın	69	34,5
	Birlikte	54	27,0

Katılımcıların aile içinde otorite durumları incelendiğinde “aile içinde en çok kimin sözü geçer” sorusuna 91 (%45,5) katılımcı erkeğin sözünün geçtiğini, 21 (%10,5) katılımcının kadın, 60 (%30,0) katılımcının eşleriyle birlikte ortak şekilde sözlerinin geçtiğini, 13(%6,5) katılımcının aile büyükleriyle ve 15 (%7,5) katılımcının ise tüm ailenin sözünün ortak geçtiğini belirtmişlerdir. Bu noktada Suriyeli ailelerin büyük çoğunluğunun (%45,5) ataerkil özellikler göstermesiyle birlikte ortak şekilde sözün geçme oranının da yüksek çıktığı görülmüştür. Katılımcıların aile içinde yaşamış oldukları sorunların çözümü noktasında; 33 (%16,5) katılımcı erkek tarafından, 44 (%22,0) katılımcı kadın, 69 (%34,5) katılımcı bazen erkek ve bazen kadın ve 54 (%27,0) katılımcı ise birlikte çözüldüğünü belirtmişlerdir. Aile içi sorunların çözümünde dengeli bir karar alma sürecinin gerçekleştiği tespit edilmiştir.

Grafik 1. Aile Türü

Grafik 1’de çalışmaya katılım sağlayan Suriyeli bireylerin; 56 (%28,0) katılımcının geniş aileye sahip oldukları, 115 (%57,5) katılımcının çekirdek aileye ve 29 (%14,5) katılımcının ise parçalanmış, aileye sahip oldukları görülmüştür. Katılımcıların büyük çoğunluğu (%57,5) çekirdek aileye sahip olsalar da %42,5 gibi bir oranın ise geniş ve parçalanmış ailelerden oluştuğu tespit edilmiştir. TÜİK verilerine göre 2021 yılında Türkiye’de çekirdek aile oranı %64,4’iken geniş aile oranı %13,5 olarak tespit edilmiştir. Buradan da hareketle yerel aileler ile Suriyeli aileler(Kocaeli özelinde) arasında aile türleri arasında farklılaşmalar görülmektedir. Özellikle geniş aile modelinde görülen oran farklılığının Suriyeli ailelerdeki kültürel öğeler ve ekonomik kaynaklı sorunlarla birlikte yaşanan zorunlu göç durumunun da bir arada yaşama kültürüne etki ettiğini söyleyebiliriz.

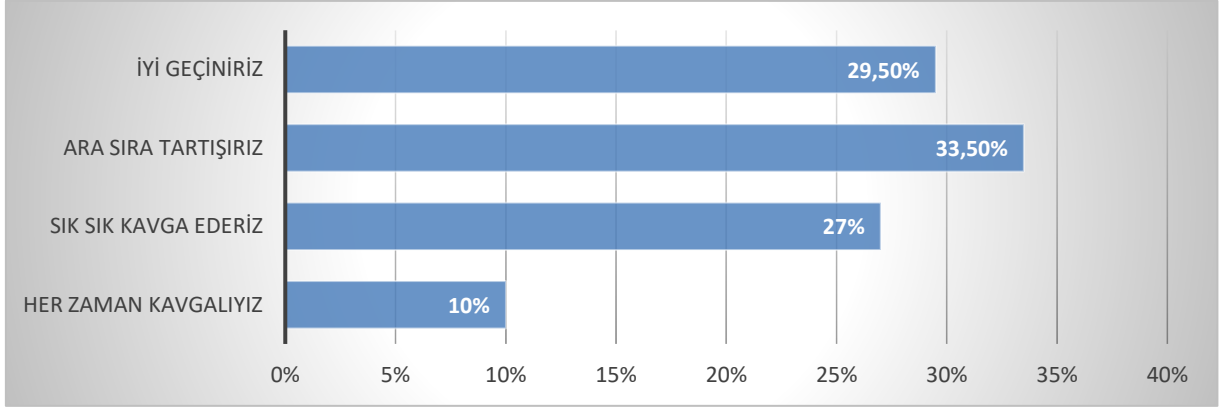

Grafik 2. Ailenin Önemi

Grafik 2’de katılımcı bireylerin aileye atfedilen önem durumu incelendiğinde; katılımcıların 181’i (%90,5) aile çok önemlidir yanıtını vermişlerdir. 14 (%7,0) katılımcı ise biraz önemlidir yanıtını verirken 3 (%1,5) katılımcı fikrim yok ve 2 (%1,0) katılımcı hiç önemi yok yanıtını vermişlerdir. Barış ve Taylan (2020: 24), katılımcıların aileye atfettikleri önem bakımından Dünya Değerler Araştırması’na göre dünya geneli orana göre çok yüksek çıkmıştır. 2018 yılında Türkiye’de yapılan araştırma verilerine göre ise aileye verilen önem oranından düşük çıkmıştır. Ancak çok ciddi bir fark yoktur.

3.3. Karşılaşılan Aile İçi Sorunlar

Grafik 3. Eşler Arası İletişim

Grafik 3'te araştırmaya katılım sağlayan bireylerin "eşinizle ilişkiniz nasıldır" sorusuna; 59 (%29,5) katılımcı iyi geçiniriz, 67 (%33,5) katılımcı ara sıra tartışırız, 54 (%27,0) katılımcı sık sık kavga ederiz ve 20 (%10,0) katılımcı ise her zaman kavgalıyız cevabını vermişlerdir. Katılımcıların iyi geçiniriz ve ara sıra tartışırız cevapları dışında vermiş oldukları sık sık kavga ederiz ve her zaman kavgalıyız oranının %37 oranında olması, iyi geçiniriz cevabının ise %29,5 oranında kalması eşler arasında yaşanan problemlerin yüksek olduğunu göstermektedir. Aileyi canlı bir organizma gibi düşünürsek eşler arasında yaşanan problemlerin aile içindeki diğer fertleri de etkilediğini söyleyebiliriz. Özellikle Suriyeli ailelerdeki geniş aile modelinin de yüksek olduğu sonucundan yola çıkarak etkilenen kişi sayısının daha da arttığı sonucuna varabiliriz.

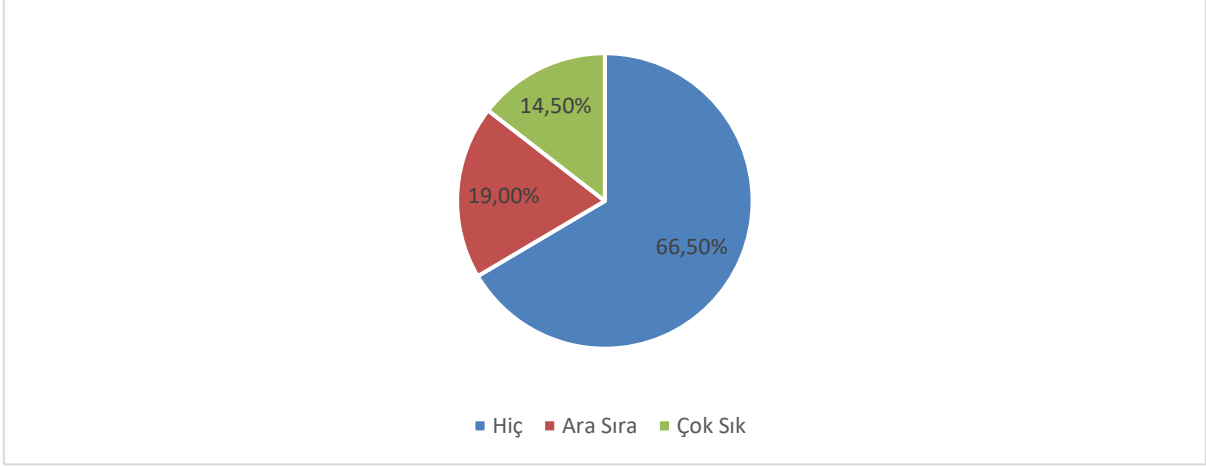
Tablo 3. Suriyeli Ailelerde Karşılaşılan Aile İçi Sorunlar

<i>Evlilikte Çiftlerin Birbirlerine Davranış Şekli</i>	Hiç	Ara sıra	Çok sık
Tartışılır, kavga edilir.	38(%19,0)	124(%62,0)	38(%19,0)
Aile üyeleri birbirini genelde tenkit eder (eleştirir)	68(%34,0)	108(%54,0)	24(%12,0)
Hakaret edilir, tehdit edilir, küfredilir.	104(%52,0)	68(%34,0)	28(%14,0)
Alaya alınır, küçük düşürülür.	123(%61,5)	55(%24,5)	22(%11,0)
Tokat, yumruk tekmelemek vs. fiziksel şiddet yaşanır.	141(%70,5)	41(%20,5)	18(%9,0)
Ekonomik olarak yoksun bırakılır.	59(%29,5)	95(%47,5)	46(%23,0)
Eşler sadakatsizliğe, aldatılmaya maruz kalır.	137(%68,5)	45(%22,5)	18(%12,0)
Eşler birbirini "kısıtlayacak ölçüde" kıskanır.	78(%39,0)	94(%47,0)	28(%14,0)
Aile üyeleri birbirine karşı ilgisiz ve duyarsızdır.	95(%47,5)	73(%36,5)	28(%14,0)

Aile içi iletişim genelde kopuktur.	84(%42,0)	84(%42,0)	32(%16,0)
Aile içinde etkinlikler ayrı yapılır.	108(%54,0)	63(%31,5)	29(%14,5)
Eşler birbirinden ayrı yatar.	132(%66,0)	47(%23,5)	21(%10,5)
Gelir (ekonomik durum) ile ilgili tartışılır.	28(%14,0)	106(%53,0)	66(%33,0)
Dini/siyasi konularda tartışılır.	114(%57,0)	71(%35,5)	15(%7,5)
Akraba/arkadaş çevresiyle ilgili tartışılır.	47(%23,5)	125(%62,5)	28(%1,0)
Ev içi sorumlulukla ilgili tartışılır.	50(%25,0)	108(%54,0)	42(%21,0)
Zararlı alışkanlıklar (alkol, sigara) nedeniyle tartışılır.	122(%61,0)	58(%29,0)	20(%10,0)

Kocaeli ilinde ikamet eden ve “Geçici Koruma” statüsüne sahip olan Suriyelilerin aile içinde yaşamış oldukları sorunlar incelendiğinde; aile içinde tartışma ve kavga edilme sorusuna 38 (%19,0) katılımcı hiç, 124 (%62,0) katılımcı ara sıra ve 38 (%19,0) katılımcı ise çok sık yanıtını vermişlerdir. Aile üyelerinin birbirini eleştirme/tenkit etme sorusuna 68 (%34,0) katılımcı hiç, 108 (%54,0) katılımcı ara sıra ve 24 (%12,0) katılımcı çok sık yanıtını vermişlerdir. Hakaret, tehdit ve küfredilir sorusuna katılımcıların 104’ü (%52,0) hiç, 68’i (%34,0) ara sıra ve 28’i (%14,0) çok sık yanıtını vermişlerdir. Buradan da hareketle katılımcıların “sözel-psikolojik şiddete” maruz kalma durumları ara sıra ve çok sık yanıtını veren %48’lik oran içerisinde yer almaktadırlar. Bu oran da yaklaşık olarak katılımcıların yarısını oluşturmaktadır. Yine sözel şiddet türü içerisinde yer alabilecek alaya alınma ve küçük düşürülme durumuna katılımcıların 123’ü (%61,5) hiç, 55’i (%24,5) ara sıra ve 22’si (%11,0) hiç yanıtını vermişlerdir. Fiziksel şiddet türü içerisinde yer alan tokat, yumruk, tekme vs. fiziksel şiddet yaşanır sorusuna katılımcıların 141’i (%70,5) hiç, 41’i (%20,5) ara sıra ve 18’i (%9,0) çok sık karşılıklı yanıtını vermişlerdir. Şiddet durumu ölüm, boşanma gibi ciddi sonuçları olabileceğinden bu durum üzerinde dikkatle durulması gerekmektedir. Ekonomik şiddet türünü içeren ve ekonomik olarak yoksun bırakılır sorusuna 59 (%29,5) hiç, 95 (%47,5) ara sıra ve 46 (%23,0) katılımcı çok sık yanıtını vermişlerdir. Bununla birlikte ekonomik durumla ilgili tartışılır sorusuna 28 (%14,0) hiç, 106 (%53,0) ara sıra ve 66 (%33,0) katılımcı çok sık yanıtını vermişlerdir. Buradan da hareketle Suriyeli ailelerde ekonomik kaynaklı aile içi problemlerin çok sık yaşandığı sonucunu doğurmaktadır. Eşler sadakatsizliğe, aldatılmaya maruz kalma durumuna 137 (%68,5) hiç, 45 (%22,5) ara sıra ve 18 (%12,0) katılımcı çok sık yanıtını vermişlerdir. Eşlerin birbirini kısıtlayacak ölçüde kıskanma durumuna 78 (%39,0) hiç, 94 (%47,0) ara sıra, 28 (%14,0) katılımcı çok sık yanıtını vermişlerdir. Eşlerin yaşanan sorunlar neticesinde birbirinden ayrı yatma durumuna 132 (%66,0) hiç, 47 (%23,5) ara sıra ve 21 (%10,5) katılımcı çok sık yanıtını vermişlerdir. Aile üyeleri arasında yaşanan sorun alanları incelendiğinde; aile üyelerinin birbirine karşı ilgisiz ve duyarsızdır sorusuna 95 (%47,5) hiç, 73 (%36,5) ara sıra ve 28 (%14,0) katılımcı çok sık yanıtını vermişlerdir. Aile içi iletişim genelde kopuktur sorusuna 84 (%42,0) hiç, 84 (%42,0) ara sıra ve 32 (%16,0) katılımcı çok sık yanıtını verirken; aile içi etkinliklerin ayrı yapılır sorusuna 108 (%54,0) hiç, 63 (%31,5) ara sıra ve 29 (%14,5) katılımcı çok sık yanıtını vermişlerdir. “Aile içi iletişim” durumunun aile içi sorunlara ve sorunların çözümlenmesine önemli etkilerinin olduğunu ve bu sorun alanının Suriyeli ailelerde yaşanma durumunun yüksek olduğu

görülmüştür. Aile içinde yaşanan tartışma durumlarını inceleyecek olursak; dini/siyasi konularda tartışma durumuna 114 (%57,0) hiç, 71 ara sıra (%35,5) ve 15 (%7,5) katılımcı çok sık yanıtını verirken; akraba/arkadaş çevresiyle ilgili tartışılır sorusuna 47 (%23,5) hiç, 125 (%62,5) ara sıra ve 28 (%14,0) katılımcı çok sık yanıtını vermiştir. Ev içi sorumluluklarla ilgili tartışılır sorusuna ise 50 (%25,0) hiç, 108 (%54,0) ara sıra, 42 (%21,0) katılımcı çok sık yanıtını verirken; zararlı alışkanlıklar nedeniyle tartışma durumuna 122 (%61,0) hiç, 58 (%29,0) ara sıra ve 20 (%10,0) katılımcı çok sık yanıtını vermiştir. Buradan da hareketle, akraba çevresi ve ev içi sorumluluklarla ilgili yaşanan tartışma durumlarının diğer durumlara göre daha çok sık görüldüğü sonucuna varılmıştır.

Grafik 4. Boşanma veya Ayrılmayı Düşünme Durumu

Grafik 4’de araştırmaya katılım sağlayan ve Geçici Koruma Statüsüne sahip Suriyelilerin karşılaşmış oldukları çeşitli aile içi sorun neticesinde boşanmayı ve ayrılmayı düşünme durumuna ilişkin veriler grafikte yer almaktadır. Edinilen bulgulara göre katılımcıların 133’ü (%66,5) yaşanan sorunlar neticesinde ayrılmayı veya boşanmayı düşünmedikleri cevabını vermişlerdir. 38 (%19) katılımcı ara sıra düşündüklerini belirtirlerken 29 (%14,5) katılımcı ise çok sık düşündüklerini ifade etmişlerdir. Katılımcıların ara sıra ve çok sık ayrılmayı veya boşanmayı düşünenlerin oranı (%33,5) incelendiğinde; yaşanan aile içi sorunlar neticesinde boşanmayı veya ayrılmayı düşünenlerinin oranının ayrılmayı hiç düşünmeyenlere göre düşük kaldığı görülmüştür. Özellikle çiftlerin ayrılmayı düşünme durumundan faaliyete geçme durumunu da düşünecek olursak yaşanan sorunlar neticesinde boşanmayı veya ayrılmayı seçme oranları oldukça düşmektedir.

Tablo 4. Ekonomik Şiddete İlişkin Ki-Kare Analizi Sonuçları

Sorular	Gruplar	Hiç n(%)	Ara Sıra n(%)	Çok Sık n(%)	χ^2 (sd)	p
Cinsiyet	Kadın	24(21,1)	60(52,6)	30(26,3)	$\chi^2(1)=$ 9,150	,010*
	Erkek	35(40,7)	35(40,7)	16(18,6)		
Evlilik Yaşı	15 Ve Altı	4(23,5)	5(29,4)	8(47,1)	$\chi^2(1)=$ 15,416	,004**
	16-17	7(14,0)	28(56,0)	15(30,0)		
	18-40	48(36,1)	62(46,6)	23(17,3)		
Evlilik Türü	Anlaşarak	13(20,3)	41(64,1)	10(15,6)		,000**
	Görücü	45(39,5)	48(42,1)	21(18,4)		

	Kaçırarak, Kaçarak	1(5,9)	5(29,4)	11(64,7)	$\chi^2_{(1)}=$ 39,189	
	İnternet/S. Medya	0(0,0)	1(20,0)	4(80,0)		
Çocuk Bulunma Durumu	Hayır	0(0,0)	7(41,2)	10(58,8)	$\chi^2_{(1)}=$ 16,004	,000**
	Evet	59(32,2)	88(48,1)	36(19,7)		
Aileye Atfedilen Önem	Çok Önemli	52(28,7)	86(47,5)	43(23,8)	$\chi^2_{(1)}=$ 2,479	,290
	Biraz Önemli	6(42,9)	7(50,0)	1(7,1)		
Eşi Memnun Etmek İçin Uzlaşma	Evet	36(25,9)	70(50,4)	33(23,7)	$\chi^2_{(1)}=$ 2,896	,235
	Hayır	23(37,7)	25(41,0)	13(21,3)		
Eşinizle İlişkiniz Nasıldır	İyi	15(25,4)	33(55,9)	11(18,6)	$\chi^2_{(1)}=$ 18,508	,005*
	Ara Sıra Tartışma	27(40,3)	32(47,8)	8(11,9)		
	Sık Sık Kavga Hep	10(18,5)	22(40,7)	22(40,7)		
	Kavgalı/Küs	7(35,0)	8(40,0)	5(25,0)		
Evlilik Süresi	1-5 Yıl	9(18,8)	20(41,7)	19(36,6)	$\chi^2_{(1)}=$ 14,552	,024*
	6-10 Yıl	20(31,3)	32(50,0)	12(18,8)		
	11-15 Yıl	11(25,0)	23(52,3)	10(22,7)		
	16-20 Yıl	19(43,2)	20(45,5)	5(11,4)		

* $p < .05$. ** $p < .01$

Ekonomik yoksun bırakılma ve ekonomik gelir ile ilgili tartışılma oranlarının yüksek olması Suriyeli ailelerde önemli bir sorun alanını teşkil ettiğini göstermektedir. Buradan da hareketle Tablo 4'te 'Ekonomik olarak yoksun bırakılır.' ifadesinin demografik değişkenlere göre kıyaslanmasına ilişkin ki-kare analizi sonuçları verilmiştir. Analiz Sonuçlarına göre katılımcıların ifadelerinin cinsiyet ($\chi^2_{(1)}= 9,150$; $p<.01$), evlilik yaşı ($\chi^2_{(1)}= 15,416$; $p<.01$), evlilik türü ($\chi^2_{(1)}= 39,189$; $p<.01$), çocuk bulunma durumu ($\chi^2_{(1)}= 16,004$; $p<.01$), eş ile ilişki durumu ($\chi^2_{(1)}= 18,508$; $p<.01$) ve evlilik süresine ($\chi^2_{(1)}= 14,552$; $p<.01$) göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Kocaeli ilinde yaşayan, Türk Kızılay Kocaeli Toplum Merkezi faydalanıcısı olan ve Geçici Koruma Statüsüne sahip Suriyeli ailelerin, göç sonrasında Türkiye'de yaşamış oldukları aile içi sorunlarını ve ilişkilerini ortaya koyabilmek üzere 200 Suriyeli aile ile 2022 Mart ayında yüz yüze görüşmeye dayalı anket (survey) çalışması ile veriler toplanmış ve şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Araştırmaya katılım sağlayan Suriyeli kadın ve erkek katılımcıların çoğunlukla genç ve orta yetişkin yaş grubunda oldukları, kadın- erkek katılımcıların araştırmaya dengeli bir katılım sağladıkları, ekonomik gelir olarak genel itibariyle asgari standartlara yakın veya altında yaşamlarını idame ettiren katılımcılardan oluştuğu görülmüştür. Demografik özellikler incelendiğinde özellikle, katılımcıların yarısına yakınının medeni durumlarında değişkenlikler görülmüştür. Bu değişkenlikler; Suriyeli ailelerde birden fazla eş (kadın) durumunun meşru olarak görülmesi, göç sebebiyle aile içi sorunların artması ve bu

durumun boşanma oranlarını etkilemesi, savaş sebebiyle eşlerini kaybetmeleri veya eşleriyle farklı ülkelerde yaşamak durumunda kalan parçalanmış ailelerin olması gibi nedenlerle açıklanabilir.

Katılımcıların, yaşanan aile içi sorunların çözümünde dengeli bir karar alma süreci yaşadıkları görülmüştür. Ancak ailelerde kimin sözünün daha baskın olduğu durumu incelendiğinde katılımcıların yarısına yakını (%45,5) erkek cevabını vermişlerdir. Suriyeli ailelerin aile türlerini incelediğimizde, katılımcıların büyük çoğunluğunun çekirdek aileye sahip oldukları görülse de geniş ve parçalanmış aile oranının (%42,5) da yüksek olduğu görülmüştür. 2021 yılında Türkiye’de yapılan araştırma sonuçlarına göre ise aile türleri bakımından farklılıklar taşıdığı, geniş ve parçalanmış ailelerin oranının Türklere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Bunun sebebi olarak Suriyeli ailelerin göç ve kültürel öğeler sebebiyle bir arada yaşama kültürünün daha yüksek olduğu, savaş sebebiyle de parçalanmış ailelerin oranının fazla olduğu sonucuna varılabilir.

Aileye verilen önem bakımından incelendiğinde katılımcı Suriyeli ailelerin %97,5’inin aileye önem verdiği görülmüştür. Bu oran, Dünya Değerler Araştırması’na göre dünya genelinde ortaya çıkan orandan oldukça yüksek ancak Türkiye geneli aileye verilen ortalama orana göre ise düşüktür. Ancak bu araştırma oranı ile Türkiye geneli aileye verilen önem arasında çok ciddi bir fark yoktur.

Aile içinde eşlerin birbirleriyle yaşamış oldukları ilişki duruma katılımcıların sadece üçte birine yakınının iyi geçiniriz cevabını verirken diğer katılımcıların ara sıra tartışırız, sık sık kavga ederiz ve her zaman kavgalıyız cevaplarını vermişlerdir. Buradan hareketle eşler arasında yaşanan problemlerin yüksek olduğu sonucunu varabiliriz. Özellikle aileyi bir sistem olarak düşünürsek eşler arasında yaşanan bu gibi olumsuz ilişkilerin aile içindeki diğer bireyleri de etkilediğini düşünebiliriz. Özellikle Suriyeli ailelerde geniş aile modelinin de yüksek olduğu sonucundan yola çıkarak etkilenen kişi sayısının daha da arttığını söyleyebiliriz. Bu durum aile içinde yaşanan sorun alanlarını arttırmakta ve sorunların çözümlenmesini zorlaştırmaktadır.

Katılımcıların entegrasyon süreci boyunca en çok karşılaşmış oldukları üç aile içi sorun; ekonomik kaynaklı tartışmalar ve ekonomik yoksun bırakılma sorunu, geçimsizlik/tartışma (akraba/arkadaş çevresi, ev içi sorumluluklar vs.) sorunu, sözel-psikolojik şiddet (tenkit edilme, kısıtlayıcı ölçüde kıskanma vs.) sorunu şeklindedir. Bu sorun alanlarını ise aile içi iletişim sorunları izlemektedir. En az görülen aile içi sorun alanlarını ise sırasıyla; tokat, yumruk tekmelemek vs. gibi fiziksel şiddet sorunu ile eşlerin sadakatsizliğe, ihanete maruz kalma sorunudur. Ailelerin fiziksel şiddeti gizleme eğiliminin olması veya şiddete bakış açılarının farklılık göstermesi; Suriyeliler de birden fazla eş (kadın) durumunun meşru olması gibi nedenlerle bu sorun alanlarının düşük çıkmasına etki ettiği düşünülmektedir.

Çalışma kapsamında karşılaşılan ekonomik kaynaklı problemler, aile içi sorunlar arasında önemli bir yer teşkil etmektedir. Bu kapsamda ekonomik olarak yoksun bırakılır sorusu farklı değişkenlere göre kıyaslanmış olup cinsiyet, evlilik yaşı, evlilik türü, çocuk bulunma durumu, eş ile ilişki durumu ve eş ile evlilik süresine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüştür. Bununla birlikte bu sorun alanının oluşmasında özellikle Suriyeli bireylerin şehirlerde yaşamaya başlamalarıyla birlikte istihdam problemleri yaşamaları, düşük

ücretli işlerde çalıştırılmaları, istihdam edilenlerin çoğunun çalışma izni olmadan kayıtsız ve sigortasız bir şekilde çalıştırılmaları gibi nedenlerden dolayı bu durumun yaşandığını söyleyebiliriz. İstihdam alanında yapılacak reformist düzenlemelerle bu kişilerin ekonomik iyilik hallerinin arttırılabileceği ve aile içi sorunlarında ciddi bir iyileşmenin sağlanacağı düşünülmektedir. Bu kapsamda kamu ve özel kuruluşlar, STK'lar, İŞKUR, belediyeler, ticaret ve sanayi odaları gibi kurumların ortak çalışmalarıyla istihdam alanında kalıcı çözümler üretilebileceği düşünülmektedir.

Aile üyeleri arasında en çok yaşanan tartışma alanları olarak sırasıyla gelir durumu, akraba ve arkadaş çevresiyle ilgili ve ev içi sorumluluklarla ilgili gerçekleşmektedir. Bunları, dini/siyasi ve zararlı alışkanlıklardan kaynaklı tartışmalar izlemektedir. Aile üyeleri arasında birbirini eleştirme/tenkit etme, hakaret-tehdit-küfür edilme gibi sözel-psikolojik şiddet durumlarının da yüksek çıktığı görülmüştür. Bununla birlikte bu noktada en önemli hususun aile üyeleri arasında iletişimin genelde kopuk olma durumunun ara sıra ve çok sık yanıtını veren kişilerin %58 gibi bir orana sahip olmasıdır. Aile içi iletişimin kopuk olması aile içinde yaşanan sorun alanlarının çözümlenmesine negatif yönde etki ettiği söylenebilir.

Yaşanan aile içi sorunlar neticesinde katılımcıların boşanmayı veya ayrılmayı düşünme oranları (%33,5) yüksek çıkmıştır. Ancak bu oranının düşünme durumundan faaliyete geçme durumunu da düşünürsek oranının daha düşük kalacağı sonucuna varılmaktadır. Genelde yaşanan göç neticesinde çiftler, eşlerinden ayrılmayı düşünmekten ziyade bir arada yaşamayı tercih etmektedirler. Özellikle kadınların toplumsal hayata yeterli düzeyde katılamamaları, iş hayatında yeterince yer alamamaları eşlerine olan bağımlılıklarını arttırarak boşanmayı veya ayrılmayı bir çözüm olarak görmemektedirler. Bu durumun sorunları daha da arttıracağını düşünmektedirler. Ayrıca kadınların ekonomik özgürlüklerini elde edememeleriyle birlikte Suriyeli ailelerde birden fazla evliliğin meşru görülmesi, kadına verilen değer ve kadınların sosyal hayata katılım sorunları gibi kültürel özelliklerle de bu durumun düşünülmemesini sağladığı eklenebilir.

Kaynakça

- Adıgüzel, Y. (2018). Göç sosyolojisi. İstanbul: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Altuntaş, M. (2020). Geçici koruma altındaki Suriyelilerin entegrasyon süreci boyunca karşılaştığı sorunlar: Kocaeli örneği. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yalova: Yalova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Barış, İ. ve Taylan, H. H. (2020). Küresel salgın sürecinde Türkiye’de aile içi sorunlar. Nosyon: Uluslararası Toplum ve Kültür Çalışmaları Dergisi, Gürsoy Akça Özel Sayısı, 5, 13-32.
- Bulut, I. (1993). Ruh hastalığının aile işlevlerine etkisi. Ankara: T.C. Başbakanlık Kadın ve Sosyal Hizmet Müsteşarlığı Yayınları.
- Deniz, O. (2009). Uluslararası göçler ve Türkiye’ye yansıması. İstanbul: Çantay Yayınları
- Göç İdaresi Başkanlığı (2022). Geçici Koruma. Erişim adresi (18.09.2022): <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638>

- Göç İdaresi Başkanlığı (2022). Geçici Koruma Yönetmeliği. Erişim adresi (01.06.2022): <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma-kanunu-ve-yonetmeliği>
- Keleş, R. (2004). Kentleşme politikası. Ankara: İmge Yayınları.
- Nirun, N. (1994), Sistematik sosyoloji yönünden aile ve kültür. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayını Sayı:73
- Ozankaya, Ö. (1979). Toplum bilimine giriş. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Yayınları.
- Sağıröğlü, A. Z., Ünsal, R. ve Özenci, F. (2022). Türkiye göç ve insan hareketlilikleri yıllık raporu-2021. Ankara: Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Göç Politikaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (AYBÜ-GPM).
- Sayın, Ö. (1990). Aile sosyolojisi: ailenin toplumdaki yeri. İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.
- Taylan, H.H. (2003). Köy Ailesinde Aile İçi İlişkiler: "Selçikli Köyü Örneği". Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Taylan, H. H. (2018). Suriyeli mültecilerin sosyo-kültürel ve ekonomik sorunları. I. Uluslararası Göç ve Mülteci Kongresi Bildirileri, Edit. Ali Ertuğrul, Mehmet Emin Uludağ, Düzce: Düzce Üniversitesi Yayınları.
- Uzun, E. M. ve Bütün, E. (2016). Okul öncesi eğitim kurumlarındaki Suriyeli sığınmacı çocukların karşılaştıkları sorunlar hakkında öğretmen görüşleri. Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi, cilt:1, sayı:1, ss.1.
- Yalçın, C. (2004). Göç sosyolojisi. Ankara: Anı Yayıncılık
- Yavuzer, H., ve İsmen Gazioğlu, E. A. (2015). Evlilik okulu projesi. H. Yavuzer (Ed.) içinde, Evlilik Okulu: Evlilikte Kişilerarası İlişkiler ve İletişim Becerileri. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Zastrow, C., ve Kirst-Ashman, K. K. (2015). İnsan davranışı ve sosyal çevre II : yetişkinlik - yaşlılık. (E. Türközü, B. Alparslan, & O. Uraz, Çev.) Ankara: Nika Yayınevi.